

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2485 เป็นต้นมา กลุ่มคนที่ฝึกฝนในลัทธิคอมมิวนิสต์ได้เริ่มแผ่ขยายอิทธิพลเข้าสู่ พื้นที่ชนบทที่ทุรกันดาร โดยอาศัยความอดอยากยากจนของราษฎรเป็นเงื่อนไขในการสร้างความขัดแย้ง ระหว่างรัฐบาลกับประชาชน อันนำมาซึ่งความรุนแรงขึ้นเป็นลำดับ จนถึงกับเริ่มมีการจับอาวุธเข้าปะทะระหว่าง คนไทยด้วยกันเองในช่วงปี พ.ศ. 2504 ซึ่ง ฯพณฯ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี และ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ในขณะนั้น ตระหนักดีถึงจุดอ่อนทางสังคมที่ฝ่ายตรงข้ามนำมาใช้เป็นเงื่อนไข ทำลายความเชื่อมั่นที่ประชาชนพึงมีต่อรัฐบาล ด้วยเหตุนี้ ฯพณฯ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้พิจารณาอนุมัติให้จัดตั้งหน่วยงานพิเศษขึ้น เรียกว่า กองอำนวยการกลาง รักษาความปลอดภัยแห่งชาติ ใช้คำย่อว่า กรป.กลาง เมื่อวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2505 เพื่อประสานการปฏิบัติและรวมขีดความสามารถของส่วนราชการต่างๆ มาไว้ในที่เดียวกัน มีอำนาจสั่งการ ให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม ได้ดำเนินการเร่งรัดการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น กองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี มีคณะกรรมการนโยบาย ซึ่งประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่าง ๆ เป็นผู้ร่วมพิจารณา กำหนดนโยบาย กับมีคณะที่ปรึกษาซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างๆ ซึ่งกองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ นี้ มีลักษณะหน่วย เป็นกองอำนวยการผสมระหว่างทหาร ตำรวจ พลเรือน โดยมี ผู้บัญชาการทหารสูงสุด (ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีด้วย) เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ และในวันที่ 15 สิงหาคม 2505 กรป.กลางก็ได้ส่งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่หน่วยแรกออกไปพัฒนา และช่วยเหลือประชาชน ที่บ้านนาคู กิ่งอำเภอเขาวง (ปัจจุบันได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอแล้ว) จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมี พันเอก เจริญ พงษ์พานิช เป็นผู้บังคับหน่วย ซึ่งพื้นที่เป้าหมายนั้น แม้จะอยู่ห่างจากตัวเมืองกาฬสินธุ์ เพียงไม่ถึง 100 กิโลเมตรก็ตาม แต่กว่าจะเดินทางบุกป่าฝ่าดงเข้าไปถึง ก็กินเวลาถึง 2 วัน จากนั้น กรป.กลาง ก็ได้ส่งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่หน่วยที่สอง ไปที่บ้านกุดเรือคำ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร โดยมี พันเอก นवल หิณชิระนันท์ เป็นผู้บังคับหน่วย และส่งหน่วยที่สามลงไปยัง ดินแดนใต้สุดคือที่บ้านคอลลอกาเว อำเภอเรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส โดยมี พันเอก ถนอม ไวถนอมสัตว์ เป็น

ผู้บังคับหน่วย ซึ่งการปฏิบัติงานพัฒนา และช่วยเหลือประชาชนของทุกหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ นั้น บรรลุผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ชัด ประกอบกับ ยังมีประชาชนในพื้นที่ทุรกันดารอื่น ๆ ที่ยังรอคอยความช่วยเหลืออีก เป็นจำนวนมาก ดังนั้น กองบัญชาการทหารสูงสุด จึงได้ส่งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ออกไปปฏิบัติงานพัฒนาและช่วยเหลือประชาชน ในท้องถิ่นทุรกันดาร ในทุกภูมิภาคของประเทศเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ จนมีจำนวนทั้งสิ้นถึง 30 หน่วย

สถานการณ์ก่อนการร้ายเริ่มเบาบางลงจนถึงหมดสิ้นไปในที่สุด อันเนื่องมาจากการมุ่งมั่นแก้ปัญหาอย่างถูกต้องของรัฐบาลไทย ประกอบกับการล่มสลายของสหภาพโซเวียต ผู้พยายามแผ่อิทธิพลของ ลัทธิคอมมิวนิสต์เข้าไปในประเทศด้อยพัฒนาแถบเอเชีย เมื่อปี พ.ศ. 2535 ทำให้ความเดือดร้อนและความรุนแรงต่าง ๆ ในชนบทที่ห่างไกล ยุติลงตามไปด้วย แต่อย่างไรก็ตาม สิ่งหนึ่งที่ยังคงทำลายความสุขของประชาชนเหล่านั้น ยังคงอยู่ นั่นก็คือ ความยากจน อันถือเป็นหน้าที่ที่หน่วยงานของรัฐจะต้องจัดทุกข์ของประชาชนให้หมดสิ้นไป กองบัญชาการทหารสูงสุด จึงได้พัฒนาแนวทางการช่วยเหลือประชาชนในท้องถิ่นทุรกันดารให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของประเทศ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีความเข้มแข็งสามารถช่วยเหลือและพัฒนาตนเองได้ต่อไป จึงได้มีการแก้ไขตรา กองบัญชาการทหารสูงสุด ตามคำสั่ง กองบัญชาการทหารสูงสุด (เฉพาะ) ฉบับที่ 162/40 ลง 26 กุมภาพันธ์ 2540 ให้มีการเปลี่ยนนามหน่วยจากเดิม กองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ หรือ กรป.กลาง เป็นหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา หรือ นทพ. โดยมีผู้บัญชาการ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา หรือ ผบ.นทพ. เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

การทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของพี่น้องประชาชนในท้องถิ่นทุรกันดารดีขึ้นนั้น จำเป็นต้องพัฒนาทุก ๆ ด้านพร้อมกันไป ทั้งทางวัตถุและจิตใจ อันเป็นการช่วยเหลือประชาชนตามหลักการพัฒนาชุมชน ซึ่งมีเป้าหมายที่จะช่วยเหลือ เพื่อให้ประชาชน ช่วยตนเอง ได้ต่อไป หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จึงได้ดำเนินงานพัฒนาช่วยเหลือประชาชนในท้องถิ่นตาม 8 แผนงานหลักเช่นที่เคยปฏิบัติมา ได้แก่ แผนงานสร้างเส้นทางคมนาคม แผนงานส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ แผนงานพัฒนาแหล่งน้ำ แผนงานพัฒนาชุมชนและ สาธารณูปการ แผนงานการสาธารณสุข แผนงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม แผนงานการประชาสัมพันธ์และจิตวิทยา และ แผนงานสังคมสงเคราะห์และอื่น ๆ

เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมใน 8 แผนงานหลัก จึงมีการส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์บรรจุเป็นแผนงานที่สำคัญแผนงานหนึ่ง จุดมุ่งหมายของการบรรจุงานส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ ลงใน 8 แผนงานหลัก คือ เพื่อให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมสามารถเข้าถึงการบริการสนับสนุนทาง

ด้านปัจจัยการผลิตและการบริการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูน ความรู้ความสามารถทางการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น และมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเดิม ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จัดตั้ง หน่วยส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ ขึ้นทั้ง 4 ภาคของประเทศ เพิ่มเติมจาก หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ทั้ง 30 หน่วย เพื่อรับผิดชอบหน้าที่ในการผลิตปัจจัยทางการเกษตร เช่น ปุ๋ย พืชอาหารสัตว์ พันธุ์พืช พันธุ์ปลา พันธุ์สัตว์ การผสมเทียมโคโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และสนับสนุนทางด้านปัจจัยการผลิตต่าง ๆ รวมทั้งการจัดการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ทางการเกษตร และการออกไปปฏิบัติงานในพื้นที่จริง และแก้ปัญหาเบื้องต้นให้แก่เกษตรกรในพื้นที่รับผิดชอบของแต่ละหน่วย สำหรับ หน่วยส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานพัฒนาภาค 3 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ได้ถูกจัดตั้งขึ้นในพื้นที่ อ.สามเงา จ.ตาก เพื่อรับผิดชอบหน้าที่ในการส่งเสริมการเกษตรและผลิตปัจจัยทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรในพื้นที่รับผิดชอบทางภาคเหนือ

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะทราบถึงความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการเกษตรของหน่วยงานทหาร เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาและวางแผนในการปฏิบัติงานในการส่งเสริมงานเกษตร และสามารถเป็นพื้นฐานในการเข้าหาเกษตรกรในพื้นที่ต่าง ๆ และสามารถจัดการฝึกอบรมให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกรในที่สุด

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความต้องการของเกษตรกรในอาชีพเกษตรกรรมที่ต้องการได้รับการส่งเสริมการเกษตรของ นกส.สนภ.3.นทพ.
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการเกษตรเพื่อนำไปพัฒนาการทำงานของหน่วย นกส.สนภ.3.นทพ.

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยเป็นแนวทางในการบริหารงานของหน่วยส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานพัฒนาภาค 3 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนาที่ทำหน้าที่ในด้านการส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนงานประจำปีหรือเสนอโครงการประจำปีในด้านการจัดการส่งเสริมด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกรในพื้นที่เขตที่รับผิดชอบของหน่วยและผู้ที่สนใจนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตพื้นที่และประชากรในการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการของเกษตรกรในด้านการส่งเสริมการเกษตรของหน่วยส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานพัฒนาภาค 3 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา บริเวณพื้นที่อำเภอสามเงา จังหวัดตาก ซึ่งประกอบด้วย 6 ตำบล คือ ตำบลย่านรี ตำบลยกกระบัตร ตำบลบ้านนา ตำบลสามเงา ตำบลวังหมัน และตำบลวังจันทร์

1.5 นิยามศัพท์

1. การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดวิชาความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ข้อมูลข่าวสารและการบริการอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการผลิตทางการเกษตรโดยอาศัยการให้การศึกษาแบบนอกโรงเรียน (non-formal education) แก่เกษตรกร ครอบครัวเกษตรกร (farmer and farm family) และบุคคลอื่นที่สนใจ โดยวิธีการฝึกปฏิบัติจริง (learning by doing) และเน้นถึงการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้เกษตรกรสามารถช่วยเหลือตนเองได้
2. ความต้องการ หมายถึง ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมทางการเกษตรจากหน่วยส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานพัฒนาภาค 3 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
3. เกษตรกร หมายถึง ประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมในพื้นที่ อ.สามเงา จ.ตาก จำนวน 6 ตำบลได้แก่ ต.สามเงา ต.วังหมัน ต.ย่านรี ต.ยกกระบัตร ต.วังจันทร์ ต.บ้านนา ที่หน่วย นกส.สนภ.3.นทพ. รับผิดชอบในการส่งเสริมการเกษตร
4. นกส.สนภ.3.นทพ. คือคำย่อของ หน่วยส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานพัฒนาภาค 3 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
5. โครงการส่งเสริมการเกษตรและการปฏิบัติงานของ นกส.สนภ.3.นทพ. คือ โครงการจัดตั้งสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคขุน โครงการโคสู่เกษตรกร โครงการหน่วยบริการผสมเทียมโคเคลื่อนที่ (โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย) โครงการเพาะเห็ด โครงการจัดทำทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ โครงการการขอรับการสนับสนุนพืชอาหารสัตว์ (ฟ่อนหญ้าอัดก้อน) โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสุกรแม่พันธุ์ โครงการขอรับการสนับสนุนพันธุ์ปลา โครงการการขอรับการสนับสนุนลูกสุกร โครงการการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาภัยแล้ง และโครงการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาทั่วม
6. AECU คือคำย่อของ Agriculture Extension and Cooperatives Unit